RECOMANDAREA CONSILIULUI

din 11 iulie 2017

privind Programul național de reformă al Italiei pentru 2017 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Italiei pentru 2017

(2017/C 261/11)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice ([1]), în special articolul 5 alineatul (2),

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice ([2]), în special articolul 6 alineatul (1),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

(1) La 16 noiembrie 2016, Comisia a adoptat analiza anuală a creșterii, care marchează începutul semestrului european pentru coordonarea politicilor economice pentru 2017. Prioritățile analizei anuale a creșterii au fost aprobate de Consiliul European din 9-10 martie 2017. La data de 16 noiembrie 2016, Comisia a adoptat, în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1176/2011, Raportul privind mecanismul de alertă, în care a identificat Italia ca fiind unul dintre statele membre pentru care urma să se efectueze un bilanț aprofundat. În aceeași zi, Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro, care a fost aprobată de Consiliul European la 9-10 martie 2017. La 21 martie 2017, Consiliul a adoptat o Recomandare privind politica economică a zonei euro („Recomandarea privind zona euro") ([3]).

(2) În calitate de stat membru a cărui monedă este euro și având în vedere legăturile strânse dintre economii în cadrul uniunii economice și monetare, Italia ar trebui să asigure punerea în aplicare integrală și în timp util a Recomandării privind zona euro, astfel cum se reflectă în recomandările 1-4 de mai jos.

(3) Raportul de țară pentru 2017 al Italiei a fost publicat la 22 februarie 2017. Acesta a evaluat progresele realizate de Italia în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări adoptate de Consiliu la 12 iulie 2016, măsurile adoptate pentru a da curs recomandărilor specifice fiecărei țări din anii anteriori, precum și progresele realizate de Italia în direcția îndeplinirii obiectivelor naționale din cadrul Strategiei Europa 2020. De asemenea, raportul a inclus un bilanț aprofundat, în temeiul articolului 5 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011, ale cărui rezultate au fost publicate tot la 22 februarie 2017. În urma analizei sale, Comisia a concluzionat că Italia se

([1]) JO L 209, 2.8.1997, p. 1.
([2]) JO L 306, 23.11.2011, p. 25.
([3]) JO C 92, 24.3.2017, p. 1.

confruntă cu dezechilibre macroeconomice excesive. Nivelul ridicat al datoriei publice și dinamica slabă pe o perioadă îndelungată a productivității implică riscuri cu relevanță transfrontalieră, în contextul unui nivel ridicat al creditelor neperformante și al șomajului. Este deosebit de important să se ia măsuri pentru reducerea riscului apariției unor efecte adverse asupra economiei italiene și, având în vedere dimensiunea și relevanța transfrontalieră ale acesteia, asupra uniunii economice și monetare.

(4) La 27 aprilie 2017, Italia și-a prezentat Programul național de reformă pentru 2017 și Programul de stabilitate pentru 2017. Pentru a se ține seama de legăturile dintre cele două programe, acestea au fost evaluate în același timp. Programul național de reformă pentru 2017 al Italiei include angajamente atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu. Pe termen scurt, sunt planificate adoptarea finală a legilor rămase în ceea ce privește concurența, reforma procesului penal și termenele de prescripție, punerea în aplicare a legislației de combatere a sărăciei, precum și măsuri legate de negociere la nivelul întreprinderilor, reorientarea fiscală și privatizare. Măsurile pe termen mediu privesc finanțele publice, fiscalitatea, piața forței de muncă, sistemul bancar și de credite, concurența, administrația publică și justiția, precum și investițiile. Programul național de reformă pentru 2017 acoperă, de asemenea, provocările identificate în Raportul de țară pentru 2017 și în Recomandarea privind zona euro, inclusiv necesitatea de a relansa investițiile și de a asigura sustenabilitatea finanțelor publice. Dacă vor fi puse în aplicare integral în termenele indicate, aceste măsuri vor contribui la soluționarea dezechilibrelor macroeconomice cu care se confruntă Italia și la îndeplinirea recomandărilor specifice acestei țări. Pe baza evaluării angajamentelor de politică ale Italiei, Comisia confirmă evaluarea sa anterioară, conform căreia, în această etapă, nu sunt necesare acțiuni suplimentare în cadrul procedurii privind dezechilibrele macroeconomice, prevăzută în Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 și în Regulamentul (UE) nr. 1174/2011 al Parlamentului European și al Consiliului ([1]). Punerea în aplicare a programului politic de reformă va fi urmărită îndeaproape, în cadrul monitorizării specifice.

(5) Recomandările relevante specifice fiecărei țări au fost abordate în cadrul programării fondurilor structurale și de investiții europene („fondurile ESI") aferente perioadei 2014-2020. Astfel cum se prevede la articolul 23 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului ([2]), în cazul în care acest lucru este necesar pentru a sprijini punerea în aplicare a recomandărilor relevante ale Consiliului, Comisia poate solicita unui stat membru să își revizuiască acordul de parteneriat și programele relevante și să propună modificări la acestea. Comisia a furnizat detalii suplimentare referitoare la modul în care va utiliza respectiva dispoziție în orientările cu privire la aplicarea măsurilor de corelare între eficacitatea fondurilor ESI și buna guvernanță economică.

(6) În prezent, Italia se încadrează în componenta preventivă a Pactului de stabilitate și de creștere și face obiectul regulii privind datoria. În cadrul programului său de stabilitate pentru 2017, guvernul își propune o îmbunătățire a deficitului global de la 2,4 % din PIB în 2016 la 2,1 % din PIB în 2017 și, respectiv, la 1,2 % din PIB în 2018, urmând ca în 2019 să ajungă la o poziție bugetară echilibrată, în ansamblu. Obiectivul bugetar pe termen mediu, stabilit la o poziție bugetară echilibrată în termeni structurali, este preconizat să fie atins până în 2019 și menținut în 2020, în timp ce soldul structural recalculat ([3]) indică un deficit structural mic (0,3 % din PIB) în ambii ani. În Programul de stabilitate pentru 2017 se preconizează că, după o creștere, în continuare, în 2016 (la 132,6 % din PIB, de la 132,1 % în 2015), ponderea datoriei publice în PIB se va stabiliza în 2017, urmând să scadă, începând din 2018, pentru a ajunge la 125,7 % în 2020. Incertitudinea cu privire la componența și punerea în aplicare a strategiei bugetare pe termen mediu, prevăzute în Programul de stabilitate pentru 2017, generează riscuri care amenință atât previziunile de creștere, cât și atingerea obiectivelor bugetare. În special, previziunile Comisiei din primăvara anului 2017 indică o creștere a PIB-ului real, în 2018, aproape identică cu cea prevăzută de programul de stabilitate pentru 2017, în ciuda unui deficit cu mult mai mare. De fapt, previziunile Comisiei nu includ o majorare a TVA-ului (0,9 % din PIB), impusă de legislație cu titlul de „clauză de salvgardare", pentru atingerea obiectivelor bugetare în 2018, motivul fiind, printre altele, faptul că Programul de stabilitate pentru 2017 confirmă intenția de a nu activa această clauză, fără a oferi detalii cu privire la măsuri compensatorii alternative. În plus, Programul de stabilitate pentru 2017 indică intenția de a se găsi o marjă suplimentară pentru reducerea sarcinii fiscale.

([1]) Regulamentul (UE) nr. 1174/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind măsurile de executare pentru corectarea dezechilibrelor macroeconomice excesive din zona euro (JO L 306, 23.11.2011, p. 8).

([2]) Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 320).

([3]) Soldul ajustat ciclic excluzând măsurile cu caracter excepțional și măsurile temporare, recalculat de Comisie pe baza metodologiei stabilite de comun acord.

(7) Programul de stabilitate pentru 2017 indică faptul că, în 2016 și 2017, afluxul excepțional de refugiați și măsurile de securitate au un impact bugetar general semnificativ, prezentându-se dovezi convingătoare cu privire la amploarea și natura acestora costuri bugetare suplimentare. Potrivit Comisiei, cheltuielile suplimentare eligibile legate de afluxul excepțional de refugiați s-au ridicat în 2016 la 0,06 % din PIB și la 0,06 % din PIB pentru măsurile de securitate. Pentru 2017, conform unei estimări preliminare, ponderea în PIB a cheltuielilor eligibile legate de afluxul excepțional de refugiați este de 0,16 % ([1]). În plus, în 2017, autoritățile italiene au invocat clauza privind evenimentele neobișnuite, dată fiind activitatea seismică excepțională. Conform estimării preliminare, în 2017 ponderea în PIB a cheltuielilor eligibile legate de activitatea seismică excepțională este de 0,18 % ([2]). Dispozițiile articolului 5 alineatul (1) și ale articolului 6 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97 acoperă aceste cheltuieli suplimentare, întrucât afluxul de refugiați, gravitatea amenințării teroriste și activitatea seismică excepțională constituie evenimente neobișnuite, cu un impact important asupra finanțelor publice ale Italiei, iar sustenabilitatea finanțelor publice nu ar fi compromisă în cazul unei abateri temporare de la traiectoria de ajustare stabilită pentru atingerea obiectivului bugetar pe termen mediu. Prin urmare, ajustarea necesară în vederea atingerii obiectivului bugetar pe termen mediu pentru 2016 a fost redusă cu 0,12 % din PIB pentru a se ține seama de costurile suplimentare legate de refugiați și de măsurile de securitate. În ceea ce privește anul 2017, în primăvara anului 2018 se va efectua o evaluare finală, inclusiv în privința sumelor eligibile, pe baza datelor observate, puse la dispoziție de autoritățile italiene.

(8) Pentru 2016, Italiei i s-a permis o abatere temporară de 0,5 % din PIB de la traiectoria de ajustare necesară în vederea atingerii obiectivului bugetar pe termen mediu, pentru a lua în considerare reformele structurale majore cu impact pozitiv asupra sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice și un procent suplimentar de 0,25 % din PIB, pentru a se ține seama de cheltuielile naționale cu investițiile în proiecte cofinanțate de Uniune. În ceea ce privește clauza privind investițiile, unul dintre criteriile de eligibilitate îl reprezintă creșterea investițiilor în sectorul public. Datele privind execuția pentru 2016 au arătat o scădere a investițiilor publice în 2016 față de 2015 (1,6 miliarde EUR). Cu toate acestea, Consiliul recunoaște că există factori specifici care au limitat investițiile publice, anul trecut. Unul dintre acești factori a fost incertitudinea legată de trecerea la noul cod de achiziții publice și concesiuni, care a fost revizuit în conformitate cu recomandările specifice fiecărei țări pentru 2016. De asemenea, și chiar mai important, în 2016 s-a înregistrat o scădere accentuată a investițiilor finanțate prin fonduri ale Uniunii, ca urmare a începerii noii perioade de programare, în timp ce investițiile finanțate la nivel național au crescut ușor (cu 1,1 miliarde EUR). Prin urmare, întrucât investițiile finanțate la nivel național au crescut în 2016, iar cheltuielile legate de clauza privind investițiile nu le-au înlocuit pe primele, Italia poate beneficia de o abatere temporară de 0,21 % din PIB în ceea ce privește clauza privind investițiile, care corespunde cheltuielilor naționale eligibile pentru cofinanțare, astfel cum a fost raportat în Programul de stabilitate pentru 2017. După ce se va fi luat în considerare flexibilitatea suplimentară globală de 0,83 % din PIB, acordată în temeiul clauzelor privind evenimentele neobișnuite, reformele structurale și investițiile, previziunile Comisiei din primăvara anului 2017 indică o anumită deviere de la traiectoria de ajustare recomandată în vederea atingerii obiectivului pe termen mediu în 2016.

(9) La 12 iulie 2016, Consiliul a recomandat Italiei să realizeze o ajustare bugetară anuală de cel puțin 0,6 % din PIB în vederea atingerii obiectivului bugetar pe termen mediu în 2017. Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2017, există riscul unei abateri semnificative de la traiectoria de ajustare recomandată în vederea atingerii obiectivului pe termen mediu, pentru 2017, precum și pentru anii 2016 și 2017, luați împreună. Totuși, acest risc s-ar putea reduce în direcția unei abateri minore în cazul în care alocația temporară acordată în temeiul clauzei privind evenimentele neobișnuite legate de afluxul excepțional de refugiați și planul preventiv de investiții pentru protecția teritoriului național împotriva riscurilor seismice (estimat inițial la 0,34 % din PIB, în ansamblu) este dedusă, în 2017, din cerință.

(10) În 2018, în contextul situației sale fiscale și, în special, al nivelului datoriei sale, se așteaptă ca Italia să continue ajustarea în direcția atingerii obiectivului bugetar pe termen mediu, și anume o poziție bugetară echilibrată în termeni structurali. În conformitate cu matricea de ajustare stabilită de comun acord în cadrul Pactului de stabilitate și de creștere, ajustarea în cauză se traduce prin cerința unei rate nominale de reducere a cheltuielilor publice primare

([1]) Această sumă se bazează pe costul bugetar global de 0,25 % din PIB estimat în Programul de stabilitate pentru 2017, din care sunt deduse abaterile temporare de 0,03 % din PIB și de 0,06 %, acordate deja în 2015 și, respectiv, 2016. În avizul său privind proiectul de plan bugetar pentru Italia pentru 2017, Comisia a anunțat că va fi dispusă să ia în considerare o abatere suplimentară ca urmare a afluxului excepțional de refugiați din Italia, având în vedere, de asemenea, poziția Consiliului European din octombrie 2016, care a recunoscut „contribuția semnificativă, inclusiv de natură financiară, a statelor membre din prima linie în ultimii anii".

([2]) De asemenea, în avizul menționat, Comisia a fost de părere că s-ar putea considera că cheltuielile alocate pentru gestionarea situațiilor de urgență și pentru planul preventiv de investiții pentru protecția teritoriului național împotriva riscurilor seismice au un caracter integrat. Pentru anii următori, numai creșterile progresive ale resurselor alocate în acest scop vor fi considerate eligibile în vederea unor viitoare posibile abateri temporare.

nete de cel puțin 0,2 % în 2018. Aceasta ar corespunde unei ajustări structurale anuale de cel puțin 0,6 % din PIB. Dacă se mențin politicile actuale, există riscul ca în 2018 să se înregistreze o abatere semnificativă de la această cerință. La prima vedere, nu este de așteptat ca Italia să respecte regula privind datoria în 2017 și în 2018. În linii mari, Consiliul este de părere că Italia trebuie să fie pregătită să adopte măsuri suplimentare pentru a asigura respectarea regulii privind datoria în 2017 și că vor fi necesare măsuri suplimentare, în 2018, pentru a respecta dispozițiile Pactului de stabilitate și de creștere. Cu toate acestea, conform dispozițiilor Regulamentului (CE) nr. 1466/97, evaluarea planurilor bugetare și rezultatele acesteia ar trebui să țină seama de echilibrul bugetar al statului membru în cauză, având în vedere condițiile ciclice. Astfel cum s-a reamintit în comunicarea Comisiei privind semestrul european 2017, care însoțește aceste recomandări specifice fiecărei țări, evaluarea proiectului de plan bugetar pentru 2018 și evaluarea ulterioară a rezultatelor bugetare din 2018 vor trebui să ia în considerare obiectivul de a atinge o orientare fiscală care să contribuie atât la consolidarea redresării în curs, cât și la asigurarea sustenabilității finanțelor publice ale Italiei. În acest context, Consiliul ia act de intenția Comisiei de a efectua o evaluare globală, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1466/97, în special ținând seama de situația ciclică a Italiei.

(11) Din cauza faptului că, la prima vedere, Italia nu va fi în măsură să respecte, în 2015, regula privind datoria, la 22 februarie 2017 Comisia a emis, în temeiul articolului 126 alineatul (3) din TFUE, un raport în care a concluzionat: „În afara cazului în care măsurile structurale suplimentare cu o valoare echivalentă cu cel puțin 0,2 % din PIB, pe care guvernul italian s-a angajat să le adopte până cel târziu în aprilie 2017, sunt adoptate în mod credibil în acest termen în vederea reducerii decalajului pentru a se conforma cerințelor din componenta preventivă în 2017 (și, prin urmare, în 2016), criteriul datoriei, astfel cum este definit în tratat și în Regulamentul (CE) nr. 1467/97, ar trebui să fie considerat ca nefiind respectat în prezent. Cu toate acestea, decizia cu privire la necesitatea de a se iniția o procedură aplicabilă deficitelor excesive va fi luată exclusiv pe baza previziunilor Comisiei din primăvara lui 2017, ținând cont de datele privind execuția pentru 2016 și de punerea în aplicare a angajamentelor bugetare asumate de autoritățile italiene în februarie 2017.” În aprilie 2017, guvernul a adoptat măsurile suplimentare de consolidare solicitate. Prin urmare, se consideră că, în această etapă, nu sunt necesare măsuri suplimentare pentru respectarea criteriului datoriei în 2015. Comisia va reevalua, în toamna anului 2017, respectarea de către Italia a criteriului datoriei pe baza datelor notificate pentru 2016 și a previziunilor Comisiei din toamna anului 2017, care vor conține noi informații cu privire la execuția bugetară în 2017 și planurile bugetare reale pentru 2018.

(12) Se preconizează că rata ridicată a datoriei publice a Italiei se va stabiliza, dar nu va scădea, din cauza deteriorării soldului primar structural și a condițiilor macroeconomice actuale. Rata datoriei publice depășește 130 % din PIB, ceea ce presupune alocarea unor resurse considerabile pentru acoperirea costurilor cu serviciul datoriei, în detrimentul elementelor care stimulează creșterea, cum ar fi educația, inovațiile și infrastructura.

(13) Există o serie de motive pentru care sistemul fiscal italian nu sprijină creșterea economică și eficiența. Sarcina fiscală asupra factorilor de producție rămâne una dintre cele mai ridicate din Uniune, în ciuda faptului că, recent, aceasta s-a redus. Este posibilă o reorientare într-o măsură mai mare către taxe și impozite mai puțin dăunătoare pentru creștere, într-un mod neutru din punct de vedere bugetar. Prima taxă pe locuință a fost abrogată în 2015, fapt care a însemnat un regres în procesul de realizare a unei structuri fiscale mai eficiente. În pofida legislației naționale care impune acest lucru pe o bază anuală, mult așteptata revizuire a cheltuielilor fiscale, în special în ceea ce privește ratele reduse ale taxei pe valoarea adăugată, a fost din nou amânată. Reforma valorilor cadastrale caduce, în conformitate cu valorile actuale ale pieței, nu a fost încă pusă în aplicare. Gradul scăzut de conformare fiscală și complexitatea codului fiscal sporesc presiunea asupra întreprinderilor și gospodăriilor care respectă legislația. Măsurile recente, cum ar fi facturarea electronică obligatorie și plata fracționată pentru achizițiile efectuate de către organismele guvernamentale, merg în direcția bună. Cu toate acestea, facturarea electronică nu este obligatorie pentru tranzacțiile din sectorul privat, iar limitele privind utilizarea numerarului au crescut recent, astfel încât utilizarea plăților electronice rămâne cu mult sub media Uniunii, în detrimentul respectării normelor fiscale.

(14) În ceea ce privește procesul bugetar, o reformă cuprinzătoare a fost adoptată în 2016. Comisia va continua să monitorizeze punerea în aplicare a reformei și, prin urmare, analiza cheltuielilor va fi, într-o măsură mai mare, parte integrantă din procesul bugetar.

(15) Condițiile-cadru, administrația publică și mediul de afaceri din Italia sunt afectate în continuare de o serie de deficiențe structurale. Aceste deficiențe continuă să încetinească punerea în aplicare a reformelor, descurajează investițiile, creează incertitudini și condiții favorabile pentru obținerea de profit cu investiții reduse. Reformele sistemului de justiție civilă adoptate în ultimii ani, menite să sporească eficiența sistemului de justiție, să îmbunătățească gestionarea cauzelor și să asigure disciplina procedurală, încep să dea rezultate abia acum, într-un ritm lent. Durata procedurilor judiciare în materie civilă rămâne o provocare majoră. Cu toate că, la instanțele

inferioare, atât durata lichidării stocului de cauze pendinte, cât și numărul de litigii civile și comerciale pendinte s-au redus ușor, acestea continuă să fie printre cele mai ridicate din Uniune, dacă se iau în considerare toate instanțele. Reforma în curs a procedurii civile prevede o înăsprire a condițiilor de admisibilitate pentru căile de atac, raționalizarea procedurilor civile în toate instanțele și descurajarea litigiilor vexatorii.

(16) În pofida reformelor adoptate până în prezent, corupția este, în continuare, o problemă majoră în Italia, fapt confirmat de o serie de indicatori. Reforma îndelung așteptată referitoare la termenele de prescripție, menită să intensifice lupta împotriva corupției, este pendinte încă din 2014. În forma lor actuală, termenele de prescripție conduc la un procent ridicat de cauze prescrise după pronunțarea în primă instanță a sentinței. În plus, autoritatea națională anticorupție dispune de resurse financiare și umane limitate pentru a-și exercita competențele, iar cadrul de prevenire rămâne fragmentat.

(17) În 2015 a fost adoptată o lege cuprinzătoare de punere în aplicare a reformei administrației publice. Aceasta are potențialul de a spori eficiența și eficacitatea administrației publice. Cu toate acestea, în urma hotărârii Curții Constituționale din noiembrie 2016, prin care procedura urmată pentru adoptarea anumitor decrete legislative de punere în aplicare a fost declarată neconstituțională, principalele elemente ale reformei nu au fost încă puse în aplicare. Hotărârea se referă, în special, la trei domenii-cheie ale reformei: serviciile publice locale, ocuparea forței de muncă în sistemul public și întreprinderile de stat. Sunt necesare noi inițiative legislative care să reformeze, la nivel de conducere, serviciile publice locale și de ocupare a forței de muncă, deoarece termenul de adoptare a decretelor de punere în aplicare a acestor inițiative a expirat în noiembrie 2016. În ceea ce privește întreprinderile de stat, decretul adoptat înainte de pronunțarea hotărârii sus-menționate trebuie să fie modificat. Reforma vizează reducerea numărul întreprinderilor de stat, îmbunătățirea eficienței acestora și asigurarea faptului că acestea își desfășoară activitatea în conformitate cu aceleași norme aplicabile entităților private. Punerea în aplicare a privatizărilor planificate ar contribui, de asemenea, la raționalizarea întreprinderilor de stat.

(18) Condițiile-cadru privind concurența rămân, de asemenea, nefavorabile. În special, Legea anuală pe 2015 privind concurența nu a fost încă adoptată. În anumite sectoare, cum ar fi profesiile reglementate, concesiunile, achizițiile publice și sistemul de autorizații, precum și serviciile publice locale, inclusiv transportul, persistă obstacole semnificative în calea concurenței. În special, progresele în ceea ce privește promovarea unei funcționări eficiente, transparente și competitive a pieței transportului în comun, îndeosebi a pieței transportului feroviar aflat în concesiunea statului, sunt, în continuare, foarte limitate. Conform unui nou indicator elaborat de Comisie, în Italia gradul de restricționare este mai mare decât media ponderată a Uniunii pentru majoritatea profesiilor analizate. Pentru a aborda această problemă, în ianuarie 2017, în Comunicarea Comisiei privind recomandările de reformă privind reglementarea în sectorul serviciilor profesionale, au fost formulate orientări specifice în funcție de profesie; acestea fac parte dintr-un pachet de măsuri menite să înlăture obstacolele de pe piețele serviciilor.

(19) Volumul mare de credite neperformante din sectorul bancar este, în continuare, un obstacol pentru profiturile băncilor și pentru capacitatea acestora de a genera capital la nivel intern. Acest lucru exercită o presiune asupra ofertei de credite, în special pentru întreprinderile mici. Inițiativele de politică adoptate până în prezent nu au condus încă la o reducere semnificativă a creditelor neperformante. Orientările în materie de supraveghere privind gestionarea creditelor neperformante la nivel național sunt, în continuare, insuficient dezvoltate. Băncile de dimensiuni mici și mijlocii continuă să fie mai vulnerabile decât instituțiile de credit mari. Prin urmare, Comisia va monitoriza punerea în aplicare a reformei în materie de guvernanță corporativă a celor mai mari bănci populare (*banche popolari*) și a băncilor mutuale mici, o măsură esențială pentru consolidarea sistemului bancar. Recent au fost luate măsuri de reformă, însă, în continuare, cadrul privind insolvența și executarea garanțiilor reale nu asigură un sprijin suficient pentru soluționarea rapidă a creditelor neperformante și restructurarea, în special în ceea ce privește întreprinderile mici și microîntreprinderile. Elaborarea unui proiect de lege de punere în aplicare care să vizeze reforma și raționalizarea instrumentelor de insolvență și de control, discutat în prezent în Parlament, ar putea sprijini depășirea deficiențelor existente și ar putea contribui la dezvoltarea unei piețe secundare pentru datoriile cu risc ridicat de neplată din Italia.

(20) În ciuda îmbunătățirii treptate a pieței muncii, susținută prin reforme pe termen lung, rata șomajului de lungă durată și cea a șomajului în rândul tinerilor rămân ridicate (6,7 % și, respectiv, 38 % în 2016), iar numărul tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare depășește 1,2 milioane. Cu toate că s-au înregistrat progrese foarte mari în ceea ce privește punerea în aplicare a Garanției pentru tineret ([1]), mai există o serie de provocări care trebuie rezolvate, pentru a se asigura o punere în aplicare mai eficace, la scară globală. Procentul de beneficiari ai Garanției pentru tineret care sunt în continuare încadrați profesional sau urmează un program educațional, de ucenicie sau de stagiu la șase luni de la părăsirea programului Garanția pentru tineret este peste media Uniunii. Cu toate acestea, informarea de care beneficiază populația vizată este încă limitată, iar

([1]) Recomandarea Consiliului din 22 aprilie 2013 privind înființarea unei garanții pentru tineret (JO C 120, 26.4.2013, p. 1).

diferențele regionale în ceea ce privește punerea în aplicare rămân importante. Reforma politicilor active în domeniul pieței muncii, inclusiv a sistemului de guvernanță al acesteia, se află încă într-un stadiu incipient, iar serviciile de ocupare a forței de muncă rămân insuficient de dezvoltate, existând diferențe regionale importante. Învățarea în rândul adulților nu este suficient de dezvoltată, ceea ce poate afecta în mod negativ rezultatele de pe piața muncii a persoanelor slab calificate.

(21) Participarea femeilor la piața forței de muncă și potențialul pe care acestea îl reprezintă rămân, în mare parte, insuficient valorificate. Rata de ocupare în rândul femeilor se numără printre cele mai mici din Uniune. Unele caracteristici ale sistemului de impozite și prestații continuă să descurajeze a doua persoană care contribuie la venitul familiei să participe la piața forței de muncă, în timp ce accesul la servicii de îngrijire accesibile ca preț (pentru copii și persoanele în vârstă) rămâne limitat, cu diferențe mari între regiuni. Concediul de paternitate este printre cele mai reduse din Uniune.

(22) Negocierile de la nivel local nu sunt utilizate la scară largă, fapt care reprezintă un obstacol în calea alocării eficiente a resurselor și a adaptării salariilor la condițiile economice locale. Acest lucru se explică, de asemenea, prin dispozițiile-cadru și practicile existente în materie de negociere colectivă, care lasă o marjă limitată pentru negocierile la nivel local. Acordurile semnate de partenerii sociali începând din ianuarie 2014, care stabilesc proceduri și criterii de evaluare a reprezentativității sindicatelor și care ar reduce nesiguranța în relațiile de muncă, nu au fost încă puse în aplicare. Reducerile fiscale aferente creșterilor salariale legate de productivitate nu s-au dovedit a fi eficace în extinderea în mod semnificativ a utilizării negocierilor la nivel local.

(23) Rata persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială este cu mult peste media Uniunii, în special în cazul copiilor și al persoanelor care provin din familii de migranți. Există, de asemenea, disparități regionale semnificative. S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește strategia națională de combatere a sărăciei. Mecanismul venitului de incluziune, recent adoptat, reprezintă un pas înainte în vederea creării unui sistem unic și cuprinzător de combatere a sărăciei. Eficacitatea sa va depinde de punerea sa în aplicare corespunzătoare, prin mobilizarea unor resurse adecvate (inclusiv prin raționalizarea diferitelor indemnizații sociale), direcționarea adecvată a acestora, prin intermediul unei evaluări și alocări cu prioritate către familiile cu copii, precum și prin proceduri eficace pe teren, atât în ceea ce privește furnizarea de ajutor pentru venit, cât și în ceea ce privește furnizarea de servicii bine integrate. În această etapă, nu este clar dacă resursele financiare vor fi suficiente pentru a se rezolva problema sărăciei cu care se confruntă Italia. Asigurarea unor resurse suplimentare, concomitent cu respectarea obiectivelor bugetare, reducerea fragmentării sistemului de asistență socială, raționalizarea cheltuielilor sociale și abordarea înclinării balanței înspre sistemul de pensii rămân provocări majore.

(24) În contextul semestrului european 2017, Comisia a efectuat o analiză cuprinzătoare a politicii economice a Italiei, pe care a publicat-o în raportul de țară pentru 2017. De asemenea, Comisia a evaluat Programul de stabilitate pentru 2017 și Programul național de reformă pentru 2017, precum și măsurile luate ca urmare a recomandărilor adresate Italiei în anii precedenți. Având în vedere necesitatea consolidării guvernanței economice globale a Uniunii prin oferirea unei contribuții la nivelul Uniunii la deciziile naționale viitoare, Comisia a ținut seama nu numai de relevanța acestor programe pentru o politică bugetară și socioeconomică sustenabilă în Italia, ci și de conformitatea lor cu normele și orientările Uniunii.

(25) Consiliul a examinat Programul de stabilitate pentru 2017 prin prisma acestei evaluări, iar avizul său ([1]) se reflectă îndeosebi în recomandarea 1 de mai jos.

(26) Prin prisma bilanțului aprofundat realizat de Comisie și a acestei evaluări, Consiliul a examinat Programul național de reformă pentru 2017 și Programul de stabilitate pentru 2017. Recomandările sale, formulate în temeiul articolului 6 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011, se reflectă în recomandările 1-4 de mai jos,

RECOMANDĂ ca, în perioada 2017-2018, Italia să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să depună un efort fiscal-bugetar notabil în 2018, în conformitate cu cerințele componentei preventive a Pactului de stabilitate și de creștere, ținând cont de necesitatea de a consolida redresarea în curs și de a asigura sustenabilitatea finanțelor publice ale Italiei. Să asigure punerea în aplicare la timp a programului de privatizare și să utilizeze profitul excepțional pentru a accelera reducerea ponderii datoriei publice în PIB. Să transfere sarcina fiscală de la factorii de

([1]) Emis în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97.

producție către impozite mai puțin dăunătoare pentru creștere, într-un mod neutru din punct de vedere bugetar, prin luarea de măsuri decisive pentru reducerea numărului de cheltuieli fiscale și a domeniului de aplicare al acestora, reformarea sistemului cadastral caduc și reintroducerea impozitului pe prima reședință în cazul gospodăriilor cu venituri mari. Să extindă utilizarea obligatorie a facturării și a plăților electronice.

2. Să reducă durata procesului de judecată în domeniul justiției civile, printr-o gestionare eficace a dosarelor și prin norme care să asigure disciplina procedurală. Să intensifice lupta împotriva corupției, în special prin revizuirea termenelor de prescripție. Să finalizeze reformele serviciilor publice de ocupare a forței de muncă și să îmbunătățească eficiența întreprinderilor de stat. Să adopte și să pună în aplicare fără întârziere legea privind concurența, care este pendinte, și să abordeze restricțiile rămase în materie de concurență.

3. Să accelereze reducerea volumului de credite neperformante și să intensifice stimulentele pentru curățarea bilanțurilor și restructurare, în special în segmentul băncilor aflate sub supraveghere la nivel național. Să adopte o revizuire cuprinzătoare a cadrului de reglementare privind insolvența și executarea garanțiilor reale.

4. Să consolideze cadrul de negociere colectivă prin implicarea partenerilor sociali, astfel încât acordurile colective să poată ține mai bine seama de condițiile locale. Să asigure politici active eficace în domeniul pieței forței de muncă. Să faciliteze angajarea în muncă a persoanelor care aduc al doilea venit în gospodărie. Să raționalizeze cheltuielile sociale și să îmbunătățească structura acestora.

Adoptată la Bruxelles, 11 iulie 2017.

Pentru Consiliu

Președintele

T. TÕNISTE